

Rekommendationer för ett inkluderade ekosystem för socialt entreprenörskap

Erfarenheter från SEMPRESS Accelerators

GRAFISK DESIGN

Lynn Grevenitz, kulturkonsulat.com

Icons: © fontawesome.com & © freepik.com

Coverpictures by

© Proxyclick Visitor Management System @proxyclick on unsplash.com

© Toa Heftiba @heftiba on unsplash.com

© Priscilla Du Preez @priscilladupreez on unsplash.com

© Dylan Gillis @dylandgillis on unsplash.com

Erfarenheter från SEMPRESS Accelerators

Anna Broka, Vidzeme University of Applied Sciences

SEMPRESS Accelerators vill främja inkluderande ekosystem för socialt entreprenörskap i EU. Denna rapport bygger på våra praktiska erfarenheter av att introducera sociala uppstartsföretag i Östersjöregionen. Med utgångspunkt i rön från SEMPRESS Accelerators tillhandahåller vi rekommendationer för beslutsfattare gällande utformningen av policyer som stärker inklusion och den sociala dimensionen i entreprenörskapets ekosystem. De rön som presenteras i denna rapport bygger på underlag från de åtta sociala uppstartsföretag från SEMPRESS Accelerators gällande deras interaktion med beslutsfattare och andra intressenter.

Vad är ett inkluderande ekosystem för socialt entreprenörskap?

"Entreprenörskap som bidrar till social delaktighet för att ge alla en likvärdig möjlighet att starta och driva företag. Målgrupper är de som är mindre gynnade och underrepresenterade inom entreprenörskap och egenföretagande, inklusive ungdomar, kvinnor, äldre, etniska minoriteter och invandrare, människor med funktionsnedsättningar och många andra grupper" (OECD/EU, 2019).

Inkluderande entreprenörskap är en möjlighet till ekonomisk utveckling och sysselsättning på lokal nivå, och det bidrar till social delaktighet och sammanhållning. Målet med policyer för inkluderande entreprenörskap är att erbjuda ett annat alternativ att tjäna sitt uppehälle och bidra till samhället. Det är ett försök att säkerställa lika möjligheter för människor och fostra hållbar affärsutveckling, oavsett människors bakgrund, ålder eller kön. Ekosystem för lokalt entreprenörskap som stödjer inkluderande socialt entreprenörskap omfattar diverse aktörer i privat och offentlig sektor, inkubatorer och startup-acceleratorer som nära samarbetar med ideella organisationer, lokala ledare och enskilda individer. Bland de interventioner som bidrar till att undanröja barriärer för att lansera och upprätthålla dessa initiativ kan nämnas flexibla och integrerade ekonomiska program, anpassade tjänster, blandade lärmiljöer och annan individuell utbildning eller in natura-stöd. Individuellt anpassade utbildningar och plattformar för nätverkssamarbete underlättar utvecklingen av sociala uppstartsföretag och är viktiga för att kunna utnyttja befintlig expertis i framtida sociala företag (OECD, OECD/EU, 2019).

SEMPRESS Accelerators för samskapande av sociala tjänster på landsbygden

SEMPRESS Accelerators (2019–2021) är ett projekt som stöder **inkluderande socialt entreprenörskap** i Östersjöregionen. Målet är att påskynda tillväxten och utvecklingen av åtta lokala samskapande initiativ, s.k. "mikroprojekt" och göra dem till framgångsrika, självbärande **sociala uppstartsföretag** som konsekvent erbjuder tjänster och/eller produkter på lokala och regionala marknader. Mikroprojekten har utvecklats i tidigare projekt som kallades SEMPRESS – Social Empowerment in Rural Areas (2016–2019). SEMPRESS:s partner sammanställde och testade verktyg för att uppnå egenmakt som leverantörer av sociala tjänster kan använda för att utvärdera tjänstebehovet hos mindre gynnade grupper och för att involvera personer i dessa grupper i samskapandeprocesser som leder till utvecklingen av nya sociala tjänster.

SEMPRE fokuserade på utvecklingen av affärsidéer med verktyg som Social Business Model Canvas och förändringsteori. SEMPRE Acceleration går ett steg längre. Projektpartner har skapat "accelerator-team" som består av representanter för mindre gynnade grupper och etablerade leverantörer av sociala tjänster. Teamen samordnar tjänsteanvändarnas idéer, erfarenheter och kunskap med socialarbetarnas expertis för att klara av utmaningar som att skapa stabil och effektiv ledning och ledarskapsstrukturer, utöka tjänsteutbudet eller förbättra kvaliteten, få tillgång till finansiering och få fler tjänsteanvändare att bli involverade i uppstarts-företaget.

SEMPRE Accelerators skapar på så sätt åtta exempel på god praxis för **dynamiska och framgångsrika sociala uppstarts-företag som berikar utbudet av sociala tjänster** och bidrar till att minska trycket på etablerade tjänsteleverantörer och myndigheter som ställs inför allt svårare rambetingelser för tillhandahållande av tjänster på landsbygden.

Exempel på uppstarts-företag:

- "Stop over in Liepa": Ett café som fungerar som träffpunkt och arbetsplats för föräldrar och unga arbetslösa i Vidzeme, Lettland
- SIVANs: Ett hunddagis som drivs av personer som har haft svårt att ta sig in på arbetsmarknaden i Luleå
- Newspaper & Web: En grupp migranter i Nordfriesland, Tyskland skriver och publicerar artiklar om integrationsfrågor i en regional tidskrift och på en webbplats.

Befintliga supportstrukturer för entreprenörskap

Lokala ekosystem för entreprenörskap består av inkubatorer, startup-acceleratorer och andra stödsystem för entreprenörskap. Traditionellt riktar de sig till grupper och individer som är mer privilegierade och har bättre förutsättningar. Resurser är tillgängliga för att utveckla tjänsteportföljer och för att stödja uppstartsinitiativ samt ledningskompetens inom entreprenörskap. Dessa erbjudanden ingår i strategier för lokal tillväxt och företagsamhet (entreprenörskap). Lokalt entreprenörskap stöder initiativ som är en del av det befintliga ekonomiska utvecklingsramverket och kan ge tillgång till finansiering som stipendier, gräsrotsfinansiering, såddkapital och lån. Befintliga administrativa stödåtgärder hjälper till att hantera standardiserade ansökningsformulär, t.ex. krav (affärsplaner) med detaljerad beskrivning av finansiella utdata (se LEADER-programmet, nationella/lokala anslag, insamlingar, osv.). SEMPRE Accelerators erfarenheter bekräftar att lokala ekosystem för entreprenörskap övervägande betjänar personer som redan besitter vissa färdigheter gällande entreprenörskap och administrativa frågor. Vissa av utbildnings- och kompetensutvecklingsinitiativen är direkt riktade till ungdomar (preinkubations- och uppstartsinitiativ) eller andra specifika grupper. Dessa supportstrukturer främjar därmed traditionellt, individorienterad och konkurrensutsatt affärsutveckling, vilket gynnar dem som är högutbildade, har goda utsikter på arbetsmarknaden samt resurser och praktisk erfarenhet.

EU och inkluderande ekosystem för socialt entreprenörskap

Lissabonstrategins misslyckande ledde till ett starkare fokus på den socialpolitiska dimensionen i EU. Europa 2020-strategin syftade till att mobilisera människors och organisationers kreativitet i stor skala och att skapa effektiva lösningar på stora utmaningar. EU stödde därför ett gemensamt socialpolitiskt ramverk för social innovation, sociala relationer och entreprenörskap som en del av den kunskapsbaserade ekonomin. Idag stöder EU-kommissionen nätverksaktiviteter gällande social innovation, nya lösningar via inkubation och finansiering, och främjar förbättrade villkor för sociala företag. (EU-kommissionen) I enlighet med EU:s och OECD:s riktlinjer och finansieringsmöjligheter började EU:s medlemsstater att utveckla sina egna ekosystem för entreprenörskap, vilket omfattade olika modeller för företagsinkubation och social innovation.

Rekommendationer för ett inkluderade ekosystem för entreprenörskap

Utifrån de praktiska erfarenheterna från SEMPRE Accelerators och seminarier med beslutsfattare i partnerregionerna och intervjuer har vi sammanställt de åtta viktigaste rekommendationerna. De riktar sig till beslutsfattare på lokal, regional, nationell och delvis även på EU-nivå. Med dessa rekommendationer vill vi visa hur bättre ramverksvillkor kan göra det möjligt för mindre gynnade grupper att utveckla sina egna sociala uppstartsföretag.

Informell support

- **Visa er, stöd sociala uppstartsföretag i er region, var en bundsförvant!**

Om du och andra beslutsfattare i regionen lyckas skapa en stöttande atmosfär där man visar uppskattning för det arbete som sociala uppstartsföretag utför har du redan nått en viktig milstolpe, som dessutom inte kostar något extra. Erfarenheterna från SEMPRE Accelerators visade en bristande kunskap och medvetenhet bland offentliga myndigheter om de barriärer som mindre gynnade (framtida) sociala entreprenörer upplever, i synnerhet på landsbygden.

- **Öppna dörrar, agera förkämpe!**

Erfarenheterna från SEMPRE Accelerators visar att utsatta grupper behöver mycket stöd och hjälp från "dörröppnare". Stöd inkluderar hjälp med kommunikation och utåtriktad verksamhet, eftersom det kan vara svårt för dessa grupper att göra sin röst hörd i samhället. "Dörröppnare" kan

ge dem tillgång till resurser som annars hade varit utom räckhåll (oavsett om det gäller finansiella resurser eller bara de rätta kontakterna). Sociala entreprenörer behöver ibland tillgång till lokala, regionala eller nationella myndigheter och "dörröppnare" kan underlätta dessa kontakter.

Infrastruktur för stöd och kapacitetsuppbyggnad

- **Öppna vägar för mindre gynnade grupper till befintliga stödprogram.**

I SEMPRE Accelerators var socialt entreprenörskap och uppstartsiniciativ, såddkapital och andra stödåtgärder delvis tillgängliga i olika stadier av projektets implementering. Vi upplevde emellertid också att offentliga finansieringsinitiativ huvudsakligen är tillgängliga i en "gemensam korg" för organisationer och individer med hög kompetens.

- **Etablera "allt under ett tak-principen" för mindre gynnade samhällsgrupper och öka deras förmåga till aktivt deltagande.**

"Allt under ett tak-principen" är en idé som går ut på att etablera och underhålla en plattform (digital och fysisk) som särskilt fokuserar på att involvera och aktivera mindre gynnade grupper och stödja deras deltagande i att utveckla affärsinitiativ, sociala uppstartsföretag eller andra format som får positiva sociala konsekvenser. Utifrån vår erfarenhet behövs praktisk support, vägledning och information om resurser som är tillgängliga för utsatta grupper, särskilt på landsbygden.

- **Etablera systematisk och regelbunden kapacitetsuppbyggnad, kompetensutveckling och utbildningsaktiviteter för utsatta grupper och samhällen på landsbygden.**

Integrerad och alternativ, systematisk kapacitetsuppbyggnad, kompetensutveckling och utbildningsaktiviteter ska finnas tillgängliga på lokal nivå – så när de platser där personerna bor som möjligt. Våra erfarenheter visar att det är tämligen svårt för socialt mindre gynnade grupper att delta i aktiveringsinitiativ som erbjuds av socialtjänst eller arbetsförmedlingar. I SEMPRE Accelerators var framgångsfaktorer befintliga lokala nätverk samt kreativitet och engagemang från Civilsamhällsorganisationer och andra ledare för att locka till sig externa resurser för kompetensutveckling och utbildningsaktiviteter för utsatta grupper (som migranter, unga som varken arbetar eller studerar, personer med ett kriminellt förflutet osv.). Dessa resurser är dock för det mesta projektbaserade, men systematiskt och regelbundet samhällsarbete kräver pålitlig långsiktig finansiering.

- **Uppmuntra kunskapsöverföring och utbyte av bästa praxis.**

Kunskapsöverföring och utbyte av bästa praxis bland olika intressenter är mycket viktigt. I SEMPRE Accelerators var ömsesidiga besök, regionala konferenser, praktiska seminarier, teammöten och andra aktiviteter framgångsfaktorer för kunskapsöverföring. Sociala uppstartsföretag skulle dra nytta av att sådana program institutionaliseras.

Samspel mellan policyer

- **Sammankoppla policyer för social innovation på nationell, regional och lokal nivå.**

Ett antal aktörer arbetar med konceptet social innovation: traditionella vinstdrivande företag, socialt ansvariga företag, och på senare tid nya topporganisationsinitiativ för sociala företag. Rön från SEMPRE Accelerator antyder att dessa strukturer inte är kompatibla med policyramverket

som definierar det gemensamma målet att främja social innovation och social förändring. Framgångsfaktorn är logiskt nog policystrukturer på makronivå, samtidigt som det är enkelt att identifiera var de individuella initiativen på mikronivå passar in. Gör det lätt att få tillgång till administrativa krav och byråkratiska procedurer som är anpassade till den utsatta gruppens behov.

Finansiering

- **Introducera anpassade såddkapitalprogram för initiativ som ägs av utsatta grupper.**

Separat och småskaligt såddkapital ska vara tillgängligt direkt för utsatta grupper för deras individuella initiativ och projekt. I de flesta fallen är såddkapital eller lokal finansiering inte särskilt riktat till dessa grupper och ingen hänsyn tas till kriterier som social innovation och social inkludering. Befintliga finansieringsprogram är mycket konkurrensutsatta och kräver projekthanteringskunskaper för projektbeskrivning, projektimplementering och rapportering. Detta inkluderar även EU-finansiering som LEADER, där det är svårt att utveckla ett socialt uppstartsföretag utan ytterligare finansiella och mänskliga resurser.

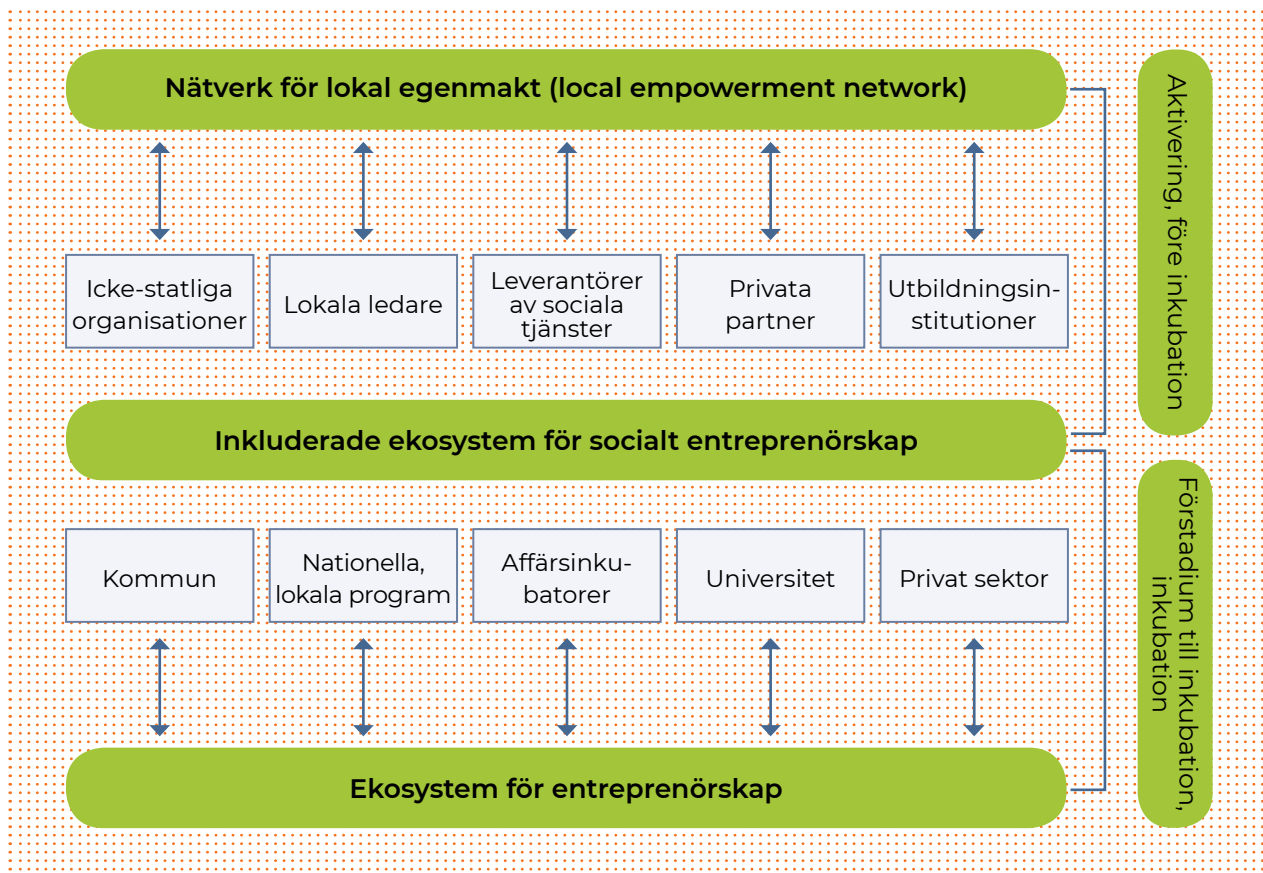

Bakgrund: SEMPRESS Accelerators och inkluderade ekosystem för entreprenörskap

När vi implementerade de åtta sociala uppstarts företagen i SEMPRESS Accelerators identifierade vi två typer av organisationer som var oumbärliga aktörer i de respektive supportstrukturerna:

- Till att börja med bygger SEMPRESS Accelerators på befintlig expertis i konsortiet: projektpartner har mångåriga kontakter i de statliga och icke-statliga sektorerna och känner till sociala orättvisor, sociala behov och sociala tjänster. Dessa aktörer tillhandahöll mycket stöd vid etableringen av de sociala uppstarts företagen. Grupper för socialt stöd mobiliserades och samlade engagerade medborgare och lokala ledare i så kallade nätverk för lokal egenmakt (local empowerment networks, LEN) i nära samarbete med leverantörer av social tjänster (läs mer om SEMPRESS-projektet här: <https://www.sempre-project.eu>).
- Vidare behövde nya kontakter etableras: lokala ledare, sociologer, företagsinkubatorer eller företagspartner och offentliga myndigheter på lokal och nationell nivå. Att föra samman lokala entreprenörer med intressenter från offentlig och privat sektor var en viktig framgångsfaktor; rön från SEMPRESS Accelerators bekräftar att detta samarbete var givande och kreativt för att utveckla olika typer av företag i den sociala sektorn (se figur 1). Vi kommer att dela med oss av våra erfarenheter från SEMPRESS Accelerators sociala uppstarts företag mer ingående nedan och du kan läsa mer om dem på SEMPRESS Accelerators webbplats: <https://www.sempre-accelerators.eu/sea-micro-projects>

Figur 1: Inkluderade ekosystem för socialt entreprenörskap – en allmän modell

Källa: författarens egen (baserad på rön från SEMPRESS och SEMPRESS Accelerator)

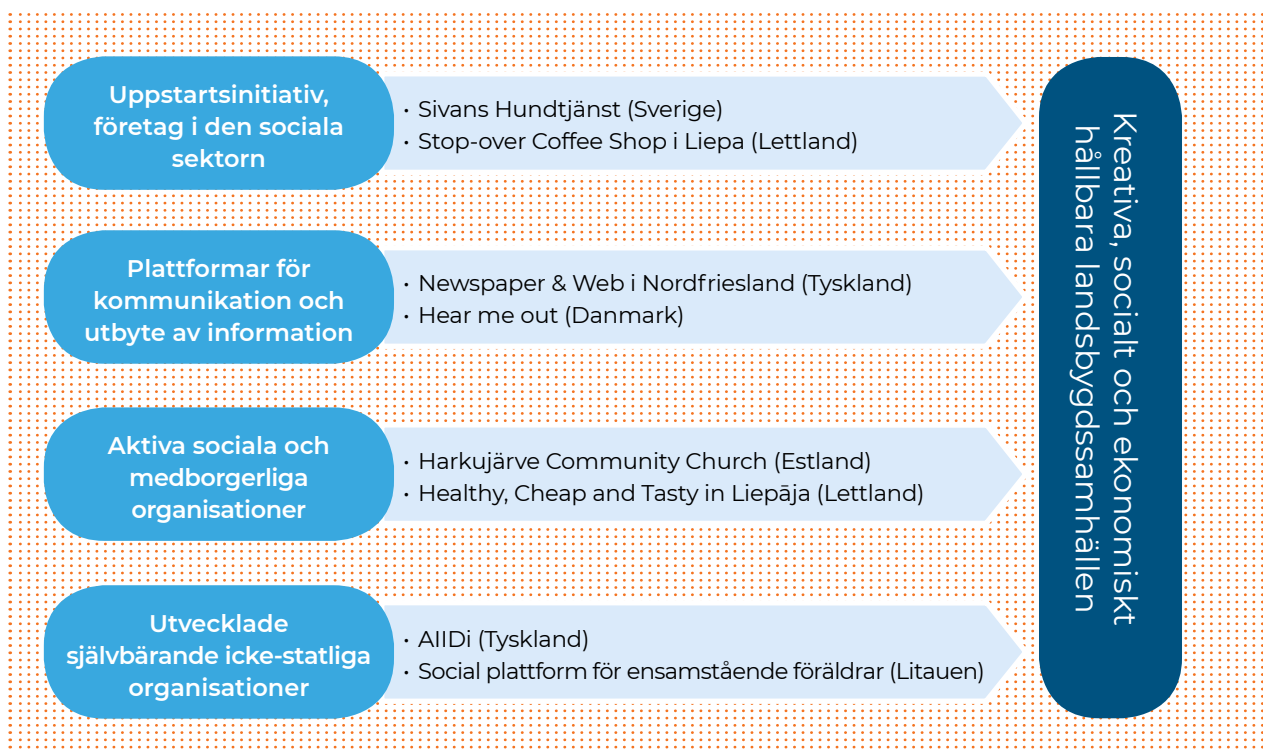
Vad är möjligheterna med inkluderade ekosystem för socialt entreprenörskap?

De sociala uppstartsföretagen i SEMPRESS Accelerators kontaktade olika intressenter och etablerade partnership med inkubatorer, kontorshotell och mötesplatser (co-creation spaces), universitet och utbildningsinstitutioner, leverantörer av sociala tjänster och offentliga institutioner, företag i den sociala sektorn, representanter för den privata och icke-statliga sektorn, lokala ledare och andra personer på nationell, regional och lokal nivå. Detta stöd stärkte individuella kompetenser och visade hur egenmakt fungerar i praktiken. Nätverkssamarbete och ledningsstöd hjälpte de sociala uppstartsföretagen att utveckla stabila organisatoriska strukturer.

Omfattningen av de sociala uppstartsföretagen i SEMPRESS Accelerators skiljde sig åt:

- Två av mikroprojekten lyckades skapa självbärande företag i den sociala sektorn som erbjuder aktiviteter och anställningsmöjligheter för utsatta grupper.
- Två av dem skapade plattformar för information och utbyte. Dessa är mindre affärsinriktade och har migranter och personer med mentala problem som målgrupp.
- En annan grupp sociala uppstartsföretag representerar etablerade, aktiva sociala och medborgerliga organisationer som erbjuder sociala tjänster och stärker samhällsbyggande.
- I slutändan utvecklade två av grupperna självbärande icke-statliga organisationer som stöder ensamstående föräldrar och andra utsatta grupper (se även figur 2 och läs mer om sociala uppstartsföretag på <https://www.sempre-accelerators.eu/sea-micro-projects>).

Figur 2: SEMPRESS Accelerators resultat

Källa: författarens egen (baserad på rön från SEMPRESS och SEMPRESS Accelerator)

Med hjälp av supportverktyg för empowerment var det möjligt att bygga tillit mellan deltagare, hantera specifika brister och utmaningar, utveckla strategier för aktivering och motivation, framhäva kommunikation och utbyte av information, sätta upp specifika mål och ta kontakt med externa resurser (för mer information se Vägen till Egenmakt: En handbok om användarinvolvering inom utformning och leverans av sociala tjänster <https://www.sempre-accelerators.eu/results>)

Referenser

EU-kommissionen Social Innovation. https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/social_en

OECD inkluderande partnerskap. Scribbr. <https://www.oecd.org/cfe/leed/inclusive-entrepreneurship.htm>

OECD/EU (2019). Policydokument om inkubatorer och acceleratorer som stöder inkluderade entreprenörskap
Scribbr. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8205&type=2&furtherPubs=no>

SEMPER Accelerators Scribbr. <https://www.sempre-accelerators.eu>

SEMPRE Scribbr. <https://www.sempre-project.eu>

